

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Čopova 1 Del. zbornica —
Tel. št.: 35-29 — Pošt. če-
kovni račun št. 17.548 —
NAROČNINA: Za
člane ZZZ 2 din mesečno,
za druge naročnike 3 din
mesečno. LIST IZHAJA
V SAKO SOBOTO

LETO III.

LJUBLJANA, SOBOTA, 4. MARCA 1939.

ŠTEV. 10.

Zgled mučencev

Španska narodna žaloigra se bliža svojemu srečnemu zaključku. Boljševizem je v tem katoliškem narodu doživel svoj polom, svoj zaslužen konec. Po nebrojnih zmagah, o katerih je pisalo marksistično in polmarksistično časopisje vsega sveta, je končno strto v grozodejstvih in zločinih, s potoki človeške krvi omadeževano komunistično nasilje. Radi ali neradi bodo morali to priznati tudi naši domači, njihovi kričavi simpatizerji, ne izvzemši krščanske »Delavske pravice«.

Če sedaj pomislimo malo nazaj v ta leta bojev med katoliško vernostjo in boljševiškim brezboštvom, mora stisniti srce bridkost nad brezmejnimi trpljenjem, ki so ga morali pretrpeti naši katoliški bratje Španije. Grozodejstva božji internacionalni-Cerkvi nasprotnih sil so bila tako ogabna in nečloveška, da je ob njih nazadnje ostrmel in okamenel celo Bogu odtujen svet. Človek je v splošnem vendar ohranil v sebi prirojeni čut za častna in nečastna dela in se s prezirom in studom obrnil proč od laži proletarske svobode in njenih zverstev.

Bližnja bodočnost bo prikazala vso resnico, kako so v tem boju za svobodo vesti in prepričanja umirali kot božji junaki, tisoči in desetisoči poštenih mož in žena, čistih deklet in nedolžnih otrok. Cerkev bo dvignila njihov prah iz oskrumbe in ga vzdala v naše oltarje, da bo na njem Kristus, za katerega so darovali svoje življenje, daroval sebe za odrešenje človeštva, kakor so umirali radi njegove sreče tudi ti.

Katoličanu, vernemu članu katoliške družinske skupnosti, je ob tem bridko žal, da jih je bilo tudi med nami tako mnogo, ki so se bližje čutili mednarodnemu zločinskemu boljševizmu, kakor Cerkvi in njenemu odgovornemu vodstvu. Tu mislimo vse one, ki so proti skupni okrožnici španskega episkopata ob soglasju vesoljne Cerkve delali razpoloženje proti katolištvu. Nič bolj ne želimo, kakor, da bi vsaj zdaj spregledali svojo zmoto in krenili v duhovno enotnost in čutenje Cerkve.

Kot člani enega in istega duhovnega bratstva delimo s iskrenimi čustvi s španskimi katoliki po prestanem trpljenju nad njihovo zmago svoje veselje. Hočemo pa in želimo, da bi sad teh bojev ne šel mimo nas brez koristi.

V veliki družini božjih otrok sedimo po krvavem trpljenju naših bratov in sestra za skupno mizo svojega Boga Očeta. Ob njem smo vsi. Oni, ki so dobojevali in mi, ki nam borba še ostaja. Oni so padli kot junaki, da bi radi njihovih žrtev zmagala sveta in pravična stvar. Mi smo ostali, da ob njihovem trpljenju dozorimo vsaj iz daleka v njihovo veličino in izkoristimo za srečo in veselje vseh, po njihovih križih posrečeno zmago.

Nam mora biti pravzaprav iz vsega srca žal, da se njihovem mučeništvu ni pridružila enaka mera našega trpljenja. V nje gledamo s svetim spoštovanjem, v duši vstaja tako hrepenenje, da bi bili, revni kakor smo, deležni njihovega nestrohljivega bogastva. V nas je, tako kakor seme, padla kaplja njihove mučeniške krvi in prižgala svetlo hrepenenje, ki hoče za njimi na njihovo herojsko pot.

Kaj hočemo bolj, kakor da ostane v nas ta luč in da nas dviga preko varljivega videza k večnim vrednotam in tako ustvari iz nas za lastno in za tujo srečo borce, pripravljene na žrtev. To je klic naših španskih mučeniških bratov, ki hočejo ob božji volji, da v borbah in trenjih sveta pozabimo nase in delamo z žrtvami za isto občestvo, za katerega so umirali oni.

Mi smo vselej jasno izpovedovali, da je naša stanovska borba radi čiste resnice in resnične sreče za pravo blagostanje poedincev, stanov in naroda, naslonjena na občestvo vojskujoče Cerkve. Ta borba je v osnovah in sorodnostih ista z borbo zmagoslavnega španskega naroda. Samo tako razvidna ni in ne tako izrazita. Zato v njej ni mučencev s krvjo, napak pa bi bilo misliti, da ne zahteva od nas pripravljeno na žrtev in žrtev samih. Zgled španskega naroda in njegovih mučencev za vero in socialno pravičnost nam je in naj nam ostane kot bodrilo, da v borbi za pravično stvar ne omagamo.

Sveta kri mučencev bodi tako v našem cerkvenem in človeškem občestvu nova vez edinosti in seme za naše vsakodnevne

Za delavsko socialno šolo

Iz govora banskega svetnika tov. Majeršiča.

V našem listu smo ponovno povdrali nujno potrebo, da se za zdrav razvoj delavskega gibanja mora čimprej ustanoviti našim narodnim in kulturnim ter socialnim razmeram odgovarjajoča socialna šola. Tudi drugače smo se v okviru organizacije po svojih najboljših močeh prizadevali, da bi naša zamisel čimprej stopila v življenje. Moramo ob tej priliki priznati, da smo bili pri merodajnih faktorjih naše narodne skupnosti deležni polnega razumevanja.

V svojem letošnjem poročilu pred člani banskega sveta, pa je g. ban dr. Marko Natlačen ob umevanju velike važnosti te zamisli povdral, da banovina resno misli na ustanovitev socialne šole. G. banu smo za ta korak radi stanovskih koristi delavstva iskreno hvaležni.

Ob priliki tega poročila g. bana je imel naš prijatelj g. banski svetnik Majeršič iz Trzica značilen govor, ki prav posebno jasno povdarja za nas Slovence neobhodno potrebo take šole.

G. Majeršič v njem riše nezdrave razmere v naših marksističnih delavskih gibanjih, ki ne gradijo delavskega stanu, ampak ga le izrabljajo in izkoriščajo za razna politična in kulturno-bojna podjetja.

V ta namen so vprizorili proti našemu narodnemu voditelju dr. Korošču

leta 1920 žaloigro na Zaloški cesti in pgnali delavstvo pred puškine cevi. Iz prvenstveno istega vzroka so l. 1936 marksisti pgnali v nesmiselno in z boljševiško taktiko vodeno stavko 17.000 delavcev. Tudi tu so hoteli notranjih neredov in krvoprelitij. Nič jim ni bilo za to, če je radi stavke delavstvo izgubilo milijonske zneske na zaslužku, nič za to, če so delavske organizacije doživele svoj polom radi njihove nesrečne taktike. Zadovoljni so bili, da so sicer katoliško mislečemu delavstvu »izvojevali« tako pogodbo, s katero so bili pristali na delo ob cerkveno zapovedanih praznikih. Vodilo jih je kulturnobojno sovraštvo do katoliškega naroda, ne pa skrb za delavstvo.

Zalostne posledice takih početij socialističnih kolovodij pa še danes nosi delavstvo in jih bo še dolgo. Zgubilo je zaupanje v organizacijo, njegova moč je postala skoro enaka ničli. Delavski zaupniki, če si sploh upajo to službo prevzeti, le s težavo vrše svoje naloge.

Vzrok takih pojavov je pa pred vsem v tem, ker so delavske zaupnike in sploh delavske funkcionarje vzgajali v organizacijah po socialistično marksističnih načelih razrednobojno in neobjektivno.

Ti funkcionarji so delavstvu lažno prikazovali stvarno življenje in zlasti povdarjali podrejenost delavstva ter

ga tako sami poniževali, da so v njem vzgajali uporniški boljševiško-revolucionaren duh. Niso hoteli prikazovati lepote in veličine dela, niso ga navajali k varčevanju ne k združništvu, ne h kulturnemu delu, ampak so ga od vsega tega trgali proč, da so ga tako trgali tudi od naše narodne skupnosti.

S tem ozračjem so bile prepojene naše socialistične organizacije vseh barv, v tem ozračju je zato ves čas bila in je še naša Delavska zbornica. Glavni kader našega narodnega delavstva stoji tako ob strani in nima na vodstvo tega zavoda nobenega vpliva.

Proti temu uvajanju marksističnega duha in boljševiških metod in proti borbi delavstva zoper narodno celoto nastopa v skladu z katoliško tradicijo vsega naroda le Zveza združenih delavcev. Ta edina postavlja svojemu delavskemu gibanju nove realne življenjske osnove, na katerih je mogoče graditi ponosen in srečen delavski stan. Tej organizaciji naj socialna šola pomaga pri njeni graditvi.

Pozdravlja zato ponovno zamisel socialne šole in priporoča naj banovina delavski pokret finančno podpre, a to pa edino in izključno samo preko Zveze združenih delavcev.

Tako g. banski svetnik Majeršič. Kdor pozna naše delavske prilike, mora k njegovim izvajanjem pristaviti le amen.

Smo za red in pravičnost

Osnova našemu pokretu je borba za nov družben red, ki naj temelji na kršč. svetovnem nazoru in na socialnih naukih Cerkve. Verjemo, da so to edine trdne podlage, na katerih je mogoče delavskemu stanu izvojevati boljše prihodnost. Prepričani smo, da bo bodočnost preko vseh časovnih trenj končno prinesla ono družbeno ureditev, ki jo hočemo mi.

Kakor hitro pa za svoje gibanje sprejmemo gotove temelje in gotova načela, ki morajo biti v pokretu vodilna, je jasno, da se radi vezanosti nanje zase in za vso družbo odpovedujemo vsem tistim svoboščinam, ki so z njimi v opreki. Gotovo je celo to, da moramo zastaviti vse sile, da ta načela v naši borbi zmagajo in si osvoje vse-splošen odločilen vpliv.

Ko se pa mi tako gotovim svoboščinam zase in za druge prostovoljno odpovedujemo, nas drugi zaradi tega lahko zmerjajo z fašisti, reakcionarci, nasilneži ali kakor že hočejo. Resnica je nasprotno ta, da je vsega tega več kot dovolj med tistimi, ki blato te vrste mečejo na nas.

Razpisujejo se o demokraciji in svobodi, med tem ko vam tisoči delavstva, ki so prisiljeni boriti se za svoj vsakdanji kruh iz lastnih izkušenj pripovedujejo neverjetne stvari, kako so nad njimi izvajali fašizem in duhovni teror, dokler ni prišel naš jasen, odkrit in borben pokret in tej brezprimerni hinvavščini zastavil pot.

Da, naši nasprotniki so svobodni, svobodni od vseh načel, zato da po njih niso vezane njihove roke, da so tako

žrtve. Nam in svetu nova luč k resnični pravi sreči, ki tudi časne zadeve rešuje z vidika nenadomestljivih nadčasovnih vrednot in zanje doprinaša, če treba tudi v trpljenju, neovrgljive dokaze junaštva.

Iz prelite krvi španskih mučencev naj zraste nov, lepši, srečnejši svet! Mi bomo njegovi pionirji!

prosti v svojih delih, da morejo neodgovorno samo po nagnjenjih svoje samovolje in svojih neukročenih nagnjih delati, kar se jim zljubi.

Svobodno smejo tako brez vesti rušiti narod. Svobodno tako lahko neodgovorno razdirajo stanovsko vzajemnost. Lahko lažejo delavstvu, lahko izkoriščajo njegovo nepoučenost, izrabljajo njihovo številčno in gospodarsko moč. Neodgovorni vzgajajo neodgovoren rod in v temeljih rušijo vsak red in vsako pravico.

Tako svobodni mi nismo. Mi smo v vsem svojem ravnanju vezani na nepremagljiva načela. Nam ni dovoljena laž, ne izkoriščanje, ne izigravanje. Nad nami je Večni sodnik, nad nami je zakon splošnih koristi, narodne celote, nad nami je nesporno že radi edinstvi modrost in razvidnost Cerkve.

Vezani smo na vse tisto globoko poštenje, ki ga v človeku utrjuje in ohranjuje edino globoka in resnična vernost. Hočemo pa, da so na vse to vezani tudi vsi drugi.

V tem je naša reakcionarnost, če hočete, da ne priznamo nikomur ne stanu, ne narodni celoti in tudi ne narodnim voditeljem pravice, da bi rušili te nedotakljive zakone in temelje človeške družbe. Te svoboščine si nihče prisvajati ne sme.

V tem je naš »fašizem«, če hočete, da zavestno povdarjamo, da se mora vsaka krščanska demokracija praktično podvreči istim splošnim zakonom, ki jih tako sprejemamo za svoje gibanje tudi mi sami. Tem edinim priznavamo pravico diktata, proti kateremu je kakršenkoli odpor narodnih mas nedovoljen. Po našem pojmovanju oblast ne izvira iz naroda, ampak iz Boga in v tem končno temelji veljavnost človeških postav. Bog pa ni odvisen od razpoloženja mas in njegovi zakoni niso in ne smejo biti predmet diskusij. Zavračamo vsako demokra-

cijo, ki bi se drznila preko teh omejitev kot anarhija, ki prinaša družbi samo pogibelj.

Mi tako vstajamo proti oni laži-svobodi, ki sproščena neporušnih obvez daje vsakemu posebej in celim skupinam in celim narodom obenem v roke ono usodno legitimacijo, po kateri morejo početi, kar se jim ravno zljubi, če imajo zato tudi potrebno fizično moč. Taka svoboda je namreč samo pravica močnejšega. Naš pokret pa je ravno borba za ono pravico, ki ne zavisi samo od zunanje moči in sile.

Mi tako resnično ne obožujemo ljudske samovolje, ne kleče-plazimo pa tudi ne pred prestoli diktatorjev. Na večne zakone, na splošne interese sta z nami vezana; narod ni diktator in v tem je naša svoboda, da nihče nima pravice odvezati od te vezave sebe, nihče tudi nas prisiliti ne more, da bi jo zavrgli.

Na teh osnovah proti razdiralnim silam naših nasprotnikov ob njihovem bolnem licitiranju s svobodo in demokracijo raste in se širi naše moderno delavsko stanovsko gibanje. Ne straši se v obraz povedati, da je za sožitje človeške skupnosti treba žrtev v skupnosti včlenjenih narodov, stanov in poedincev. Radi tega sožitja se mora utesniti svoboda, omejiti demokracija, ograničiti voditelji.

Čim bolj bodo to doumeli in se po tem ravnali narodi, stanovi, pokreti in poedinci, čim bolj se bodo zato odrekli svoji svobodi, tem bolj bo zmagovala prava urejena splošna svoboda, demokracija in pravičnost. Harmonija družbe, pravi red v njej, pravična razdelitev vseh dobrin, duhovnih in materialnih, brezpogojno more rasti samo ob tako utesnjeni svobodi, omejeni demokraciji, ograničenih voditeljih.

Edino zmaga teh načel pomeni v družbi red. Vse drugo je le videz in nered. Mi smo za red.

Niti Moskve je treba presekat

NAČELA SOCIALNIH GIBANJ

Vsako socialno gibanje ima svoja idejna, politična, organizacijska in akcijska načela. Ti 4 faktorji so neobhodno potrebni, vendar je uspeh gibanja odvisen od učinkovitosti posameznih vrst načel. Včasih se gibanje z globoko osnovanimi idejnimi načeli ne more polastiti ljudske množice, ker nima učinkovitih organizacijskih načel.

Nasprotno se opaža, da je boljševizem v stanju zajeti množice kljub svojim nejasnim in neosnovanim idejnim načelom. Torej morajo šibkost idejnih načel nadomestiti primerno učinkovita načela drugih vrst.

IDEJNA NAČELA MARKSIZMA-BOLJŠEVIZMA

Idejna osnova marksizma sestoji iz dialektičnega materializma in teorije večvrednosti. Dialektični materializem je predvsem totalitaren svetovni nazor, ki zajame vse panoge človeškega in družabnega življenja, in daje zato tudi iz njega izvirajoči politični konsekvenci svojo smer.

Vendar boljševizem ne polaga veliko važnost na idejno spopolnitev svojih pristašev in mu je objektivni in duševno samostojen pristaš neljub. Ne trpi več ideologov, ker je zato njegova idejna osnova preveč nejasna, zamršena in polna protislovij, ter nastane iz raziskovalca lahko kaj kmalu načelni kritik.

Socialna demokracija je bila glede vprašanja idejne izgraditve svojih članov bolj odkrita. Vodila je enostavno svojo politiko tj. vendar, marksizem pa je ležal kot zapečaten knjiga — skrivnost pred članstvom. Boljševiki mnogo govorijo o idejnem šolanju, toda to ni nič drugega, kakor da si ljudje poljni glave s frazami, katere ob vsaki priliki brez kritike ali razumevanja ponavljajo. Dasi ima marksizem kot socialen nauk za svoj cilj brezrazredno družbo — komunizem, vendar nima o tej družbi bodočnosti nobene konkretne predstave. Niti Marks, niti kakšen drugi teoretik ni bil v stanju izdelati podobo socialistične družbe.

POLITIČNA NAČELA BOLJŠEVIZMA

Politična načela izvirajo konsekventno iz idejnih; ker so ta konfuzna in nedosledna, zato je isti slučaj tudi s političnimi načeli boljševizma, ki jih ta vrže množici v obliki plamtečih krilat. Radi pomanjkanja morale so politična načela spremenljiva in se politična taktika poslužuje vseh sredstev za doseg svojega cilja. Morala ne pride v poštev, temveč le interesi. Ako je v interesu cilja, sta tudi laž in prevara dobrodošli. Da pridobi ali vsaj nevtralizira posamezne sloje, se jim predstavi boljševizem z vsakemu sloju prijazno krilatico.

ORGANIZACIJSKA NAČELA BOLJŠEVIZMA

Načela, s pomočjo katerih boljševizem organizira svoj pokret in skuša zajeti množice delovnega ljudstva, izvirajo iz dolgoletnih izkušenj ruskih boljševikov, ki so svoja organizacijska načela prilagodili razmeram za čas svojega protizakonitega delovanja v Rusiji.

Z boljševiško ideologijo in politiko nimajo ta prav za prav ničesar skupnega in so nastala iz raznih kombinacij, ko je boljševizem še sam iskal pota in načine, da pride med množice pod vsakimi okolnostmi. Boljševizem je torej prvi ta pota iskal in tudi našel.

Ako se hočemo boriti proti škodljivemu vplivu boljševizma, se moramo predvsem seznaniti z njegovimi najvažnejšimi pretkanimi organizacijskimi načeli, da pri tem ugotovimo, kako se moremo boriti proti njim.

Najvažnejša organizacijska načela boljševizma so: demokratični centralizem, aktivnost, disciplina, obratna celica in masovne vezi (frakcije).

Kaj pomenijo ta načela, kakšna so in niso v rokah boljševikov?

Demokratični centralizem znači spoj demokracije in centralizma. Pod demokracijo se razume kajpada le proletarsko demokracijo, ki dovoljuje pravico izražanja in odločevanja v gibanju le sorazmerno z ideološko stopnjo

člana ali organizacije. Radi tega imajo višji funkcionarji pravico, da lahko razveljavijo sklepe nižjih organov. V praksi pomeni to diktaturo višjih naprav »ideološko manj zrelih, ki morajo še tičijo v malomeščanskih predsodkih« ... ozir. so za take proglašeni.

Drugo načelo obveže člana, da točno izvršuje določeno strankino delo in o tem polaga račun.

Disciplina ga prisili, da izvršuje tudi take sklepe, katerim on načelno nasprotuje. Največ kršijo boljševiki ravno to načelo, kajti predpogoj discipline je morala, pri boljševikih pa so interesi nadomestili moralo, in zato delajo vedno le v smeri interesov. Svojo nediscipliniranost opravičujejo s tem, da si prilastijo višjo ideološko stopnjo in s tem uporabo pravic po proletarski demokraciji.

Baza komunistične organizacije je obratna celica. Najvažnejša je obratna, ker je delavec ravno v tovarni delavec, so tam stiki z delavci najožji, služijo vsi enemu gospodarju in se medsebojno najbolj poznajo. Ulične celice, v katerih so združeni razni svobodni poklici, so stranskega pomena in služijo večinoma le za tehnična dela.

Lenin je delal dve leti pod tujim imenom v Putilovih zavodih, študiral industrijski mehanizem in prišel do zaključka, da se mora moderna politična stranka posluževati istotako mehanizma moderne tehnike, ker je življenje delavca s tem mehanizmom ozko povezano in spada celovska organizacija le tja, kjer obstojajo še cehe. Sicer delijo boljševiki celice velikih obratov v grupe po oddelkih, ki se zajedó med delavstvo in ga držijo stalno pod svojim vplivom, vendar ostane organizacijska osnova tovarniške celice. Celica je majhen motor, ki naj daje vsemu obratu ideologijo in politično smer.

KAJ POMENIJO MASOVNE VEZI?

Resnična gibalna sila postane celica z načelom masovnih vezi in boljševiki postanejo »masoviki«. Delavci se namreč ne zbirajo v velikem številu v političnih strankah, so pa člani strokovnih, kulturnih in združenih organizacij ter še, čeprav ne statutarno, ali dejansko povezani po zaupniškem zboru, ki je najširši organ tovarne, ker zajame vse v obratu zaposlene delavce, ki ga tudi volijo. Dejansko torej pripadajo vsi delavci obrata neformirani organizaciji, katere odbor predstavlja zaupniki (v ruščini sovjeti). Iz tega se

vidi, da boljševiki vedo, zakaj propagirajo oblast sovjetov. S tem lahko žonglirajo s frazo o volji in diktaturi proletariata, čeprav se krajevni, pokrajinski in vsedrjavni odbori sovjetov volijo po proletarski demokraciji, to je po delegatih, obenem so pa sloji, ki ne morejo voliti zaupnikov, od političnega soodločevanja avtomatično izključeni.

Vse nepolitične organizacije ročnih in umskih delavcev smatrajo boljševiki le za svoje pomožne organe, večja ali manjša koleša, katera hoče mali motor-celica zajeti s transmisijami; to so masovne vezi ali sistem masovnih frakcij. Po nalogu celice morajo ti ali oni člani postati člani ene ali druge strokovne, kulturne ali druge organizacije in tvorijo ti na zunaj nevidni, organizacijsko še posebej povezano celoto, strankino frakcijo. Ta faktor deluje v dotični organizaciji točno po sklepih in navodilih kominterne. Strankina frakcija nima svoje lastne volje, temveč je v »pomožni organizaciji« le izvrševalec strankine politike za dotično panogo in se sestane kot frakcija le v svrhu posvetovanja, kako da izvrši svojo nalogo. Frakcijski tajnik je torej zakulisni režiser in razdeli vloge za boljševiško strokovno, kulturno, združno ali zaupniško komedijo pred delavstvom, ki vidi na odru le posameznike — svoje tovariše —, ne pa komuniste — lutke Moskve, ki zagovarjajo na zunaj politično, nacionalno in versko neodvisnost dotične organizacije, vodijo v njej pa boljševiško politiko. Na ta način stremi celica za tem, da postanejo njeni člani voditelji — odborniki vseh mogočih delavskih organizacij ali da vzpostavijo vsaj osebno stike s takimi voditelji, na katere primerno vplivajo, posebej določeni postanejo še glasniki: »V imenu neorganiziranih delavcev«. Delavci radi prepuščajo voditeljska mesta takim, ki jih radi sprejmejo in lepega dne nastane v tovarni »enotna fronta proletariata« iz recimo socialistične, nacionalne in krščanske strokovne organizacije, ki zatrjuje, da nima nič skupnega s komunizmom ali preko celice in strankine strokovne frakcije deluje po navodilih Moskve.

S tem seveda ni rečeno, da mora vsaka združitev strokovnih organizacij raznih smeri povodokakega meznega gibanja sloneti na rdečem maslu. Spozna se to lahko po cilju in krilatih take združitve ter je v tem pri-

meru potrebno, da se »enotna fronta« razbije in tajne masovne vezi odkrije in pred delavstvom ožigosa.

AKCIJSKA NAČELA BOLJŠEVIZMA

Boljševizem stremi pred vsem za tem, da deluje njegov vpliv na čim večje množice in jih spravi pod vodstvom svojih nevidnih masovnih vezi v akcijo, ki naj vedno izgleda kot akcija za izboljšanje položaja delavstva in naj bo organizirana na tak način in s takimi zahtevami, da mora propasti in s tem poglobiti razredno sovraštvo, ali s stopnjevanjem neizpolnjenih zahtev povzročiti revolucionarna trenja, nemire, generalno stavko in končno oboroženo vstajo za prevzem oblasti po pooblaščenih — masovnih obratnih zaupnikov (sovjetov), med katerimi morajo v tem slučaju seveda imeti vplivne frakcije (masovne vezi).

Komunistom torej ne gre za uspeh, temveč za število v akciji sodelujoče množice in da imajo s tem glavna industrijska in prometna središča in križišča v svojih rokah. V tem primeru jim je namreč vseeno, kaj poreče k temu delavstvu v manjših in oddaljenih krajih. Ravno tako pri propagandnih akcijah ne gledajo toliko na obliko propagande, temveč, da pride načelo akcije množicu čim bolj do izraza. Komunističnemu agitatorju torej ne gre za to, koliko časa in kje je govoril, temveč le za število poslušalcev.

NAUK ZA NASPROTNIKE

Nasprotniki boljševizma si često prizadevajo onemogočiti kvarne vplive, katere ta izvaja med delavstvom in mlado inteligenco, a brez posebnega uspeha, ker omejujejo razkrinkanje komunističnih agentov na ozek krog svojih pristašev, katerim prepuščajo, da nastopajo po lastni uvidevnosti in brez smotrenosti, mesto, da organizirajo obrambni boj proti marksizem do posameznosti in ta boj povežejo z bojem delavskih množic za njihove vsakdanje potrebe in eksistenčni obstoj.

Komunisti polagajo za doseg svojega cilja največjo važnost na delavski strokovni pokret, ker si obetajo na tem polju največ uspeha s tem, da se pokažejo kot prvoborniki za gnotne interese delavstva, katere mu drugi po njih trditvi priboriti ne morejo ali priboriti nočejo.

Naloga delavske strokovne organizacije je za to, da se zavzame za vse upravičene težnje delavstva, neupravičene s primernim pojasnilmom zavrne, od boljševiških frakcij sprožene pa z vsemi sredstvi pobija ter njih izvor brezobzirno razkrinka. A. B.

Peter Lombardo:

Malo odgovora „Delavski pravici“

Od kar sem izstopil iz JSZ, se vodstvo JSZ na vso moč prizadeva, da bi svojemu članstvu in javnosti dokazalo, da se ni prav nič zgodilo, kar bi škodovalo ugledu in nemotenemu delu organizacije. Če so iz JSZ izstopili po vrsti trije strokovni tajniki in če odstopajo kar cele skupine, so tu prizadeti le interesi organizacije.

»Delavska pravica« priobčuje moje svoječasne izjave o enotnosti, borbenosti in samostojnosti JSZ kot strokovne organizacije. Na te svoje izjave, ki jih citira »D. P.«, sem zelo ponosen, žal le, da po krivdi nesposobnega vodstva za JSZ danes več ne drže. Držale so le do tedaj, dokler nismo odstopivši strokovni tajniki in članstvo, ki smo gradili to organizacijo, spoznali, da smo le slepo orodje nekih ljudi, ki so imeli z organizacijo drugačne načrte kot pa delavstvo.

»Delavska pravica« se huduje, ker še nisem odložil mesta v upravnem odboru DZ, ker nisem več član JSZ in kot tak nimam moralne pravice do tega mesta. Res je, da sem načelniku JSZ — ne na seji kot trdi »Delavska pravica« — izjavil, da bom odložil mesto v upravnem odboru DZ. Res je tudi, da vodstvo JSZ dobro ve, da moj namestnik v DZ, ki bi me zamenjal, že zdavnaj ni več pristaš zavžene politike v JSZ in ga JSZ zato ne more smatrati za svojega. Sicer so pa mandati vseh članov uprave DZ že od l. 1936 dalje v rokah ministra za socialno politiko, ne pa strokovnih organizacij. V Delavski zbornici sem se smatral vedno kot predstavnik vsega delavstva ne glede na strankarsko pripadnost. Zato sem tudi v zbornici podprl vsako akcijo, ki je bila pokrenjena v interesu ustanove same, po edinca ali celotnega delavstva. Partizanstva nisem poznal, ker sem se zavedal, da je zbornica namenjena delavstvu, ne pa organizacijam. Že ko sem izstopil iz JSZ,

sem po svoji lastni iniciativi izposloval pri DZ večjo podporo za brezposelne delavce v Črni, o čemer sem obvestil JSZ. Upam, da od sedaj še nisem prav nič škodoval JSZ, ako sem ostal v DZ. Želji, da izstopim iz DZ, pa bo tudi skoraj ustrezno.

»Delavska pravica« citira tudi mojo izjavo, ki sem jo podal na zadnji seji vodstva JSZ in ki se glasi: »Sem, kar sem bil in bo preje 8 krat počilo, kot bi začel drugače delati.« Tu pa nekaj manjka in sicer, da sem poudaril svoje delo, ne pa delo JSZ, kot bi se moglo po citatu »Delavske pravice« razumeti. V JSZ sem kot tajnik in kot pokretaš delal pošteno in bom tak ostal tudi tedaj, ako bi moral iz JSZ vsled nevzdržnih razmer oditi. To je bistvo moje izjave. Če sem pa udaril po onem, kar ni zdravega v organizaciji, si zato ne morem danes prav nič očitati. Tudi se moti »D. P.«, ako misli, da je delavstvo z menoj obračunalo, kajti JSZ predstavlja danes komaj 5% slovenskega delavstva, zato bo, po mojem mnenju, ostalih 95% imelo tudi še kaj besede.

Tovarišem iz Škofje Loke, ki so poslali »D. P.« prispevek v obrambo skrahirane politike vodstva JSZ, pa samo tole:

V pismu, ki sem ga poslal med drugimi tudi trem članom škofjelokeške skupine oblačilnega delavstva, nisem prav nič in nikomur podtikal, marveč sem jasno poudaril dejstva, ki jih doslej še nikdo ni izpodbil kot neresnična. Zato tudi ponovno poudarjam, da je to, kar sem pisal v omenjeni okrožnici, gola resnica, ne pa kako podtikanje. Ogorčeni naj bodo nekateri tovariši v Šk. Loki rajši nad njimi samimi. Morda je bil pa kateri celo po mojem pismu kaj prizadet? Pisec iz Šk. Loke naj bo kar prepričan, da tisti fant, ki ga misli v svojem dopisu, ne bo kar tako na kako komando miren. Če sem bil kedaj

svojčas med tovariši v Šk. Loki drmgaten, kakor bi po sedanjem mnenju nekoga moral biti, potem naj ve, da sem bil v privatni družbi pač tak, kakršnega so me hoteli imeti. Človek je tak, kakršna je družba, v kateri se nahaja. Sicer pa, če sem komu storil kako krivico, sem ga gotovo prosil odpuščanja. Če sem pa komu še kaj dolžan, pa naj se kar oglasí.

Ostalim dopisnikom v »D. P.« pa prihodnjic!

IZJAVA.

Na seji vodstva JSZ sem prediral za tem, da naj bi se našla možnost za združitve JSZ in ZZZ, ker je to v interesu delavstva nujno potrebno. Znano je, da je ta moja iniciativa, za katero sta štala tudi ostala dva tajnika JSZ in tudi dva člana načelstva, ni našla razumevanja pri večini članov načelstva JSZ. Našla pa ni razumevanja tudi pri onih, ki so se pri zadnjih državnozbornskih volitvah več ali manj eksponirali za protislovensko politiko. Razumljivo je, da je potem morala slediti takojšnja razveza mojega službenega razmerja v JSZ.

Ker pa hočem še dalje ostati na braniku delavskih pravic, vstopam v ZZZ, ker sem uverjen, da bom v tej organizaciji mogel izpolniti idejo združitve vsega slovenskega katoliškega delavstva v enotno krščansko delavsko strokovno organizacijo, ki bo v sklopu slovenske skupnosti mogla izvojevati delavstvu boljše bodočnost.

Z krščanskim delavskim pozdravom. Ljubljana, 27. febr. 1939.

Peter Lombardo, s. r.

Naša borba - naša rast

Občni zbor na Topolščici

Naši organizirani delavci so že nestrpno čakali na občni zbor, ki je bil nad vse zadovoljiv. Navzoči so bili prav vsi člani naše nove podružnice in se ga je udeležil tudi naš delavski poslanec g. Teuerschuh, ki nas je v svojem lepem govoru bodril, da delamo z vneto za razvoj naše delavske strokovne organizacije ZZZ.

Kot zastopnik centrale ZZZ je občnemu zboru prisostvoval strokovni tajnik tovariš Luzar Franc, čigar izvajanja je delavstvo sprejelo z velikim navdušenjem. Delavstvo je pozdravilo tudi tajnik velenjskega okrožja ZZZ tov. Zajc. Izvoljen je bil soglasno odbor krajevne organizacije s tov. Juvanom Francem kot predsednikom in tov. Triglavom Avgustom kot tajnikom na čelu.

Slovenska Bistrica

Tudi mi tukaj pod zelenim Pohorjem se živahno gibljemo in delamo v naši ZZZ. Dobili smo po veliki naklonjenosti našega č. župnika Ivana Šolinca lepe prostore v Slomškovem farnem domu, kjer se zbiramo vsi polni idealov in veselja do dela. V novem odboru imamo poročstvo, da ne bomo samo to obdržali, kar že imamo, ampak bomo tudi dosegli zaželjene uspehe. Potrebe so velike, cilji lepi, mi pa vneti za delo.

Prvo nedeljo v marcu, t. j. dne 5., bomo imeli širši mesečni sestanek. Začetek je točno ob 9. uri, t. j. po šolski maši. Sestanek se bo vršil v naših novih prostorih. Pridite gotovo!

Ljubljanski stavbinci

Na novi gradnji banke Slavije že od početka terorizira naše pošteno in verno delavstvo glavni zakulisni ideolog ljubljanskega rdečega stavbinskega saveza, ki je prišel k nam iz Mussolinijevih limonovih gajev »sodrug« Pavlin Rafael. Temu rdečemu ptiču ni nobena kvanta preumazana, da ne bi z njo oblatil naše poštene ideje, voditelje te ideje in naše članstvo.

Nam je marsikaj znano o izjavah in delovanju tega »sodruga«. Za danes se zadovoljujemo samo s tem, da opominjamo vodstvo gradnje, naj tega človeka podučijo, da kruh, ki ga je že več let jedel na naši slovenski zemlji, izvira iz našega naroda in da je treba zaradi tega spoštovati ta narod in njegove voditelje. V nasprotnem slučaju mu bomo preskrbeli brezplačno vožnjo tja, kamor spada.

Ti pa, slovenski delavec, zdrami se in ne daj se več terorizirati od raznobarnih boljševoikov, temveč nastopaj proti vsem internacionalcem samozavestno in odločno ter agitiraj za močno ZZZ! Vsi tovariši stavbinci ZZZ - Ljubljana, ki so v težkih življenjskih prilikah, naj nam javijo potrebne podatke. Obenem opozarjamo vse tovariše iz bivše JSZ, da dobijo vse informacije o delu in nalogah stavbinske centrale ZZZ, Čopova 1. pri tov. predsedniku Kralju.

Sestanek ZZZ na Vrhovcih

Na željo nekaterih delavcev, ki so zaposleni v viških opekarnah, je ZZZ sklicala v soboto, dne 25. febr. sestanek v gostilni Jamnik na Vrhovcih. Kot zastopnik centrale ZZZ je na sestanku poročal o pomenu in taktiki strokovne organizacije ter o tem, kaj loči ZZZ od ostalih strokovnih organizacij, tov. Breznik. Prisotni so bili tudi člani JSZ, od katerih so se nekateri zelo nedisciplinirano obnašali in s svojimi medklji dokazovali, kako blizu so marksizmu in kako daleč od krščanstva. Na sestanku je bil navzoč tudi bivši strokovni tajnik JSZ Peter Lombardo, ki je članom JSZ obrazložil razloge svojega odstopa iz JSZ radi delovanja političnega vodstva JSZ.

Debata je bila zelo koristna, ker je iz nje bilo razvidno, da tudi med člani JSZ, v kolikor so poštenu krščanski delavci, obstoja stremeljenje po združitvi slovenskega katoliškega delavstva v eno strokovno organizacijo, kar je centrala ZZZ sicer že predlagala, toda je vodstvo JSZ s svojo primerno aranžirano plenarno sejo izmanevriralo. Sestanek je končal s popolnim moralnim uspehom za ZZZ, ker so prisotni delavci prišli do prepričanja, da obstoja res potreba po enotni Zvezi delavstva v Sloveniji in po enotni Zvezi delavstva za vso Jugoslavijo.

Soteska

V naši dolini imamo mi delavci vse polno težko. Najhuje nas tare plačevanje zgradarine od naših bornih stanovanj, ki so taka, da bi vsak, ki bi si jih ogledal, moral povedati, da se nam godi krivica. Po teh stanovanjih, ki so večinoma lesena,

stanuje po 8 družinskih članov in si zato vsak lahko predstavlja dejansko stanje. Po Obrtnem zakonu moramo plačati zgradarino, kar pri našem bornem zaslužku ne zmremo. Stanovanja imamo ocenjena na din 300.— letnega dohodka, ne nesejo nam pa ničesar, ker vendar ne moremo v njih imeti najemnikov.

Zato prosimo vse javne činitelje in zastopnike ljudstva, da razmišljajo o tem, kako bi se dalo to kratkoma odpraviti. Sedanje stanje je nevdružno in ga je treba na vsak način urediti. Urediti je pa tudi treba vprašanje minimalnih mezd, ker so pri nas izdatki za preživljanje večji.

Vidimo, da se ves kapital organizira in da zato posamezni delavec ne pomeni ničesar v javnem življenju in je zato potrebno, da se čim bolj strnemo okoli naše delavske strokovne organizacije.

Povedati moramo tudi še nekaj na račun nekaterih ljudi, ki širijo razne bajke ter lažejo sebi in drugim. Znano nam je, da to izhaja od naših marksistov, ki se na vse pretege trudijo, da vlečejo ljudi čim bolj za nos. Čudno se nam zdi samo to, da se pustijo vleči od njih za nos tudi takšni, ki si domišljujejo, da so zelo pametni in sami vse boljše vedo kakor pa organizacija in jim ta zaradi tega ni potrebna. Prepričani smo, da bo tudi zanje prišel čas, ko bodo sprevideli, kje je njihovo mesto.

Naš uspeh na Duplici

Že več let se razne organizacije, zlasti bele, trudijo našim delavcem dokazovati, da jim hočejo priboriti boljše košček kruha. Ko je nastala pred par meseci podružnica ZZZ na Duplici, so zatrjevali, da bo povzročila delavcem samo poslabšanje položaja. V tem kratkem času se je organizacija pod vodstvom odločnih in neustranih krajevnih delavcev ne samo utrdila in razvila, temveč je tudi začela akcijo za zboljšanje položaja delavstva.

Ta akcija je ZZZ 100% uspela. Brez hrupa in trušča je centrala ZZZ sestavila svoje predloge, nakar so se vodila pogajanja z vodstvom podjetja Remec & Co. Pogajanja je vodil strokovni tajnik tovariš Višnar Drago. Prišlo je do sporazuma, ki predvideva povišanje plač za grundirno in žago za povprečno 10% za 120 delavcev in delavk.

JSZ-ari se sedaj zelo hudujejo nad uspehom ZZZ in ker oni niso prodrli s svojo razrednobojo modrostjo. Podjetju Remec & Co. ter njegovemu g. upravitelju Fajdigi se pa delavci in delavke za njegovo naklonjenost in uvidevnost za potrebe delavstva tem potom najlepše zahvaljujejo.

Kako bodrilno je vplival uspeh ZZZ med našim delavstvom na Duplici, je dokazal sestanek, ki se je vršil v ponedeljek zvečer pri tov. Hrovatu. Tov. Malnar je podal poročilo o boju ZZZ za zboljšanje položaja delavstva in o uspehu, ki smo ga dosegli. Nato je podal ostavko na mesto predsednika, katero je prevzel tov. Mandelj Davorin, tov. Malnar Jože pa je prevzel mesto tajnika.

Govoru zastopnika centrale tov. Breznika so sledili člani in članice z veliko pozornostjo in mu navdušeno pritrjevali. Orisal nam je položaj delavstva v Sloveniji in drugih delih države, pomen sporazuma z Jugoraso in odvrčal očitke nasprotnikov, da gre v tem primeru za fašizacijo. Obrazložil nam je tudi, kako razpadajo nasprotne organizacije in da so pobalinska dejanja raznih ponočnih »sindikalistov« le znamenja, da dotične organizacije dolgo več ne bodo in da se bo delavstvo tudi na Duplici strnilo v eno edino in močno delavsko organizacijo ZZZ, ki edina lahko delavstvu jamči za boljšo bodočnost.

Odbor in članstvo se tov. Brezniku za njegove bodrilne besede prav lepo zahvaljuje, ker nam boče ostale v dobrem spominu in nam služile kot smernica za naše bodoče delo.

Viničarji — pozor!

Občni zbori strokovnih organizacij viničarjev se vrše v marcu:

Dne 12. marca ob 9 uri predpoldne za podružnico v Sv. Barbari v Haložah z običajni mnevni redom. Centralo zastopa in govori tov. Košnik.

Dne 12. marca ob 9 uri v Mariboru v prostorih tajništva ZZZ za Maribor. Centralo zastopa in govori tov. Rozman Peter.

Dne 25. marca v Štrigovi ob 9 uri v prostorih g. Minariča za Štrigovski okraj. Centralo zastopata tov. Košnik in Korošec.

Dne 5. marca ustanovni sestanek pri Sv. Lenardu pri Vel. Nedelji popoldne ob 2 uri v Pogorcih pri tov. Tomanič Janezu. Govori tov. Košnik Jože.

Tekstilci — Jarše

V nedeljo 5. marca popoldne ob 1 se bo vršil redni letni občni zbor skupine ZZZ Jarše v društvenem domu v Grobljah. — Udeležba članov naj bo točna in polnoštevilna. Naročamo vsem članom in članicam, naj prinesejo s seboj svoje izkaznice, kjer bodo dobili blagajniško potrdilo. — Pride tudi zastopnik centrale. — Odbor.

Preska

Prosvetno društvo v Preski priredi v nedeljo 5. III. ob 3. uri popoldne v društvenem domu v Preski igro Pri Kapelici, spisal p. Kazimir Zakrajšek. Igrajo naši člani ZZZ. Igra je narodna in zelo zanimiva ter poučna. Naj ne bo nobenega delavca, ki ne bi igro obiskal.

5. t. m. je tudi običajen mesečni sestanek po drugi sv. maši.

Minimalne viničarske mezde

Pod tem naslovom je izšel članek g. I. Lipovca iz Ljutomera, v št. 2. »Naših gorice« glasila Vinarskega društva za dravsko banovino. V svojem članku opisuje pisec položaj viničarjev, kako stojijo vinogradniki, kaj je z minimalnimi mezdami in kako bi se dalo pomagati.

Človek, ki ta članek čita in ne pozna razmer, bo smatral da so viničarji dobro situirani, da imajo vse najboljše pogoje za svoje delo in eksistenco, dočim so vinogradniki napram njim pravi reveži.

POLOŽAJ VINIČARJEV PO MNENJU ČLANKARJA

Uvodoma omenja, da imajo viničarji iste življenjske pogoje kot kmetovalci z malimi posestvi do 5 ha. površine posestva. Viničarji obdelujejo v prvi vrsti vinograde, in so za to delo kolikor toliko odgovorni gospodarju. V drugi vrsti pa obdelujejo in uživajo kot zakupniki brez vsake najemnine ostale dele gospodarstev, pašnike in deloma tudi gozdove.

Gospodar ima kot donos od celega posestva le grozdje, oziroma pridelek iz grozdja to je vino in sadje. Viničar pa ima za delo v vinogradu določeno dnevno plačo. Razen plačila v denarju pa ima še več drugih ugodnosti. Ima prosto stanovanje, uporabo gospodarskih poslopj, ima deputatno zemljo, to je njive, ima užitek živinske krme, ki zraste na zemljišču, ki spada k viničarji, redi svoje govedo, svine, koze, kokoši in drugo. Skoraj povsod uporablja tudi krmo iz vinograda, ima za živino potrebno steljo, ima določen del sadnega pridelka, ali kot dnevno pijačo pri delu in drugače, ima največkrat tudi brezplačno kurivo, ima vse ali vsaj del vinskih tropin, v novejšem času pa ima še tudi po viničarskem redu določeno nagrado, in sicer od vsakega orala vinograda, ki ga obdeluje po 100 din letno. Viničar ima vse pravne ugodnosti revnih ljudi, kot brezplačno zdravljenje, pravico revnih pri pravnih itd.

Če se viničarjevi prejemki preračunajo v denarno vrednost, dobimo vsoto, ki pokaže deljena z številom delovnih dni, da imajo viničarski delavci dnevno okoli 20 din prejemkov.

Priden in skromen viničar navadno tudi dobro gospodarji. Ima snažno in dovolj udobno opremo v stanovanju, ima dovolj in primerne živeža, pa tudi snažno in spodobno obleko. Razen tega si tudi marsikateri viničar kaj prihrani.

KAKŠEN JE POLOŽAJ V RESNICI?

Po točnih informacijah in statistikah je takih srečnih viničarskih družin v splošnem komaj 5%, ki pridelajo na vinogradnikovem zemljišču toliko živeža, da jim zadostuje za celo leto, imajo proste drva in druge ugodnosti. 20% je takih viničarjev, ki pridelajo na deputatni zemlji živil za pol leta, 40% jih pridelava živil za par mesecev, 35% pa živi iz rok v usta. Celi okraji so, kjer viničarji morajo za stanovanje izvršiti bodisi rez ali zeleno delo, to je pletev in vez, zopet v drugih krajih po 60 težakov na leto. Koliko raznih drugih del pa morajo izvršiti viničarji za »Božji lon«. Tu in tam dobi viničar kako pijačo za to ob gotovih prilikah, ki se tukaj navaja kot prejemek, njegovo delo se pa nikjer ne upošteva.

Omenja se nadalje, da vinogradnik dobi od svojega posestva le vino in sadje, vse drugo ima viničar. Kaj pa naj dobi drugo še iz vinograda kakor grozdje? Kaj na primer naj dobi lastnik iz rudnika, kot rudo, ali kmet iz njive, kot to, kar je posadil ali posejal?

Omenja se tudi, da dobi viničar travo iz sadonosnikov in vinogradov za rejo ži-

Zabukovca — Grize

»Delavska politika« v št. 21. z dne 18. februarja 1939 prinaša članek, kateri nam jasno prikazuje, da tukajšnji marksisti izgubljajo živce. Da jih je vrgla iz ravnotežja ZZZ, nam potrjuje zadnji dopis potapljačih se. Oprijeli so se rešilne bilke, hoteč ožigosati tajnika tukajšnje podružnice ZZZ, ki bi po mnenju rdečih, ne smel po nalogu organizacije posredovati za njene člane. Pri tem omenja tudi nadpaznika G. S. ter z mladeniško ljubosumnostjo zavija svojo srčno bol v akordne postavke, pri tem pa pozablja, da pri sklepanju »Radnega ugovora« ste bili zraven ravno vi, marksisti. Če akordne postavke niso po »Radnem ugovoru«, je več kot smešno. Vedno se sklicujete na zakonito izvoljene zastopnike. Torej?!

Če ste zmogli, da denuncirate naše člane in uporabljate priganjaško sposobnost, se ne čudimo, da pripisujete svojo talentiranost drugim. Radi pojasnitve naših posredovanj bi prosili dotičnega »Opazovalca«, da se podpiše s polnim imenom, potem smo mu na uslugo, v nasprotnem pa ga bomo smatrali za strahopetca in navadnega klepetaka.

vine in da ima viničar svoje govedo. Dve tretini viničarjev ima gospodarjevo živino, od katere ima viničar mleko, katero pa v mnogih slučajih mora deliti s svojim gospodarjem, zraven tega še ima gospodar tele in še poleg molzne krave mora rediti gospodarju kakega bika ali drugo živinče navadno brezplačno.

Da ne omenjam vsega, se omejim le na to, kar smo mi že točno in popolnoma resnično ugotovili, da je eksistenčni minimum ene viničarske družine od 11 din do 28 din dnevno, in pa ne 20 din na osebo kot je to g. Lipovec ugotovil.

PRI SEDANJH PLAČAH NE MOREMO ŽIVETI.

Vsaka viničarska družina je odvisna oziroma na svoj eksistenčni obstoj edino le od denarne plače. Tudi tisti, ki je pridelal na deputatni zemlji ali kje drugje, porabi živila čez zimo ko ni dela in ne zaslužka. Zelo redki so viničarji, ki imajo čez zimo ka kzaslužek, bodisi pri rigolalnju ali drugod. To ne zadostuje niti za sol in petrolej. Ko se na spomlad začne sezona za delo, je 80% viničarjev brez živeža in odvisna le od denarnega zaslužka. Tudi se vsako spomlad dvignejo cene moki, ki trajajo do žatve. Iz tega sledi jasno, da je viničar v veliki večini odvisen le od denarne mezde, ravno tako kot rudar v Trbovljah ali kovinar na Jesenicah ali kje drugod. Naturalni prejemki so tako skopo odmerjeni, da zadoščajo le za čas zime in brezposelnosti, vsled česar se morajo mezde dvigniti, ako hočemo, da žive viničarji človeka dostojno življenje.

VINIČARJI NA SEZONSKEM DELU

Omenja se tudi, da ima vsak priden viničar vedno dovolj dela in da gre lahko drugam za zaslužkom. To je omogočeno le manjšim viničarjem, dočim taki viničarji, ki so najeti na večja vinogradska posestva, ne smejo iti nikamor drugam, a vendar so v veliki večini tudi celo zimo brezposelni, ker tudi drugod ni dela in zaslužka. V letnem času je sicer nekaterim viničarjem omogočeno, da gredo na sezonsko delo mlatič na Mursko ali Dravsko polje ali na Hrvaško, kjer delajo za 10% zrnja. Tako si skrbni viničarji, ki nimajo doma pri vinogradniku dovolj deputatne zemlje in jim isti dovoli mlatičev, zaslužijo vsaj borni kruhek za čez zimo.

To je pa tudi vse sezonsko delo, ki ga sme viničar izvršiti. Očita se nam tudi, da ne plačamo nobenih davkov, ne popravih za stanovanja. Tega dotičnik niti sam sebi ne veruje. Od vsega, kar v usta nesemo in v kar se oblečemo, plačamo davek. Vsem obrtnikom, trgovcem, ki žive v viničarskih krajih, plačamo mi davke. Marsikateri od teh je prišel med nas s culico v roki, od nas se je peljal z avtom. Torej nismo plačali samo davka, ampak smo mu zbrali tudi kapital.

OPREMA VINIČARJEV V STANOVANJH

Ko se mlada dva zakonca-viničarja osamosvojita, dobta navadno kot dedščino, kako polomljeno posteljo in stol, ter kako staro omaro. Viničar bi seveda rad prikri svojemu siromaštvu, zato skrbi, da je vsaj na zunaj lepo. Ako pa posteljo zvečer odkriješ, je pa slika zelo žalostna, ker notranjščina postelje je iz koruzne slame ali gozdne trave »šar«.

Večina viničarjev ima to lepo lastnost, da je rad dostojno oblečen, zato raje strda, samo da ima za obleko, da lahko gre med ljudi v dostojni obleki. Seveda so tudi izjeme, ki jih ne bomo nikoli odpravili. Da bi si pa v današnji dobi kak viničar prihranil denar, da bi ga naložil v hranilnico, je sploh nemogoče.

(Dalje prihodnjic.)

Oblačilni delavci - Murska Sobota

Še enkrat brezposelne podpore

Prejeli smo sledeči dopis:

Murska Sobota, dne 23. febr. 1939.

Gospod Milko Pirih,

odgovorni urednik »Slovenskega delavca«

Ljubljana, Čopova ulica št. 1.

Velečeni gospod urednik!

V svojem cenj. listu »Slovenski delavec« z dne 4. febr. 1939 št. 6 ste priobčili na strani 4 v stolpcih 1, 2 in 3 pod naslovom »Oblačilni delavci - Murska Sobota« članek glede delavnih razmer v tovarniškem podjetju mojega klijenta g. Šiftar Ludvika iz Murske Sobotice. V imenu tega svojega klijenta Vas vljudno naprošam, da blagovolite natisniti v istem svojem cenjenem listu na cit. članek v smislu čl. 26 in sl. zakona o tisku ta-le

popravek:

»Res je, da sem sklenil dne 17. XI. 1938 s svojimi delavkami kolektivno pogodbo. S to pogodbo pa se ni odpravilo niti akordno delo, niti ni v njej govora o enotni urni mezdni in tudi ne o 20% povežku pri morebitnem ponovnem akordnem delu. Kolektivna pogodba predvideva marveč tako urno kakor tudi akordno mezdo, kot urna je bila določena samo minimalna mezda, medtem ko prejema veliko število delavk v resnici mnogo višjo urno mezdo, celo do din 4.25, določilo o obveznem 20% povežku pri akordnem delu pa dne 17. XI. 1938 ni bilo dogovorjeno. O tej zadnji točki obstoja zaenkrat še spor med ZZZ in menoj. Dne 17. XI. 1938 je bil pri Sreskem načelstvu v Murski Soboti podpisano samo zapisnik o sporazumu glede kolektivne pogodbe, kolektivne pogodbe same pa jaz do danes še nisem podpisal, ker se od ZZZ predložena pogodbeni listina ne strinja z vsebino tega zapisnika.

Akordno delo v moji tovarni ni bilo odpravljeno s kolektivno pogodbo, marveč sem uvedel zaenkrat urno mezdo jaz sam radi nekih tozadevnih nesoglasij z delavkami. Urna mezda obstoja še danes in zaslužijo delavke na uro, različno po kvalifikaciji, od din 2.60 do din 4.25. Odkar sem uvedel urno mezdo, pa se produkcija ni samo »nekoliko zmanjšala«, marveč je padla povprečno napram akordnemu delu za več nego polovico, preračunano na posamezno uro. Mnogo delavk, ki so zaslužile pri akordnem delu, preračunano na uro od din 3.— do din 4.50, bi zaslužilo sedaj pri urni mezdni, preračunano na produkcijo, kvečjemu din 1.— do din 2.—, se-

veda pa dobivajo vse, ne glede na efekt dela, dogovorjeno urno mezdo.

Pri akordnem delu se je res nekajkrat pripetilo, da so nosile delavke blago na svoje domove in tam zvečer delale, toda brez moje vednosti in proti moji volji. Ko sem za to zvedel, sem tako postopanje izrecno in strogo prepovedal ter prepredil in tudi med opoldanskim odmorom se v moji tovarni ni nikdar delalo. Bodisi pri urni, bodisi pri akordni mezdni je med opoldanskim odmorom tovarna popolnoma prazna in ves ta čas je bil in je še vedno delavkam na popolnoma prosto razpolago.

V moji tovarni ni nikdar nobena delavka »nadčloveško garala« in to še celo ne tako, da bi »pri skrajno nizkih akordih« ne zaslužila več kot znaša običajna srednja urna mezda drugih tovarn. Akordne postavke so bile tako visoke, da so delavke pri njih s povprečnim delom zaslužile približno 20% več nego pri urni mezdni. Te akordne postavke sem predložil zastopnikom delavstva na razpravi dne 17. XI. 1938 pri Sreskem načelstvu Murska Sobota in ti so jih izrecno odobrili ter je bilo dogovorjeno, naj te postavke veljajo za akordno delo še v bodoče. In tudi ZZZ v Ljubljani mi je v svojem dopisu z dne 10. I. 1939 izrazila željo, naj uvedem zopet akordno delo po starih postavkah, češ da je taka akordna mezda za 20% višja od urne. V tem svojem dopisu pravi ZZZ v Ljubljani še izrecno, da bo s povratkom k akordnemu delu nastalo med delavkami veliko zadovoljstvo.

Po tem nasvetu in želji ZZZ v Ljubljani sem se odločil, da zopet uvedem akordno delo in da že dne 17. XI. 1938 dogovorjene akordne postavke še celo zvišam. Sredi januarja 1939 sem ta svoj namen predložil delavskim zaupnicam, ki pa so ga na moje veliko začudenje odklonile. Pri pogajanjih dne 24. I. 1939 je zastopnik ZZZ iz Maribora g. Rozman Peter predlagal ponovno zvišanje akordnih postavk in tudi na to sem v veliki večini pristal. Na sestanku delavk istega dne pa je bil tudi ta predlog odklonjen, tako da je ostalo zaenkrat pri urni mezdni.

Po navodilih za izvrševanje uredbe o minimalnih mezdah z dne 15. IV. 1937 in po banski odredbi z dne 31. VII. 1937 mora podjetnik pri akordnem delu jamčiti za minimalno urno mezdo in so tedaj delavci pri akordnem delu na vsak način v bol-

šem položaju. Manjše od urne mezde ne morejo dobiti, imajo pa možnost, da zaslužijo več. Z ozirom na ta pravni položaj, z ozirom na navedeno izrecno prigovarjanje ZZZ v Ljubljani v njenem dopisu z dne 10. I. 1939 in z ozirom na dejstvo, da so bile delavke v zadnje uvedbo urne mezde nezadovoljne, mi je popolnoma nerazumljivo, da se sedaj naenkrat branijo akordnega dela, ki so ga prej želele same in ki ga je še prejšnji mesec želela njihova organizacija ZZZ v Ljubljani.

Nikakor ni res, da bi zahteval jaz h kolektivni pogodbi neko dopolnilo, »po katerem bi se akordno delo zopet uvedlo« in mi tako dopolnilo tudi ni potrebno, kajti kolektivna pogodba, kot navedeno, že sedaj predvideva i urno i akordno delo. Sporno je edino določilo o obveznem 20% povežku akordne napram urni mezdni, ki pri sporazumu dne 17. XI. 1938 ni bilo dogovorjeno, ki pa ga je ZZZ v Ljubljani kljub tem vnesla v pogodbeno listino. Samo glede vprašanja tega obveznega povežka sem naprosil ZZZ v Ljubljani, naj bi poslala k meni na moje stroške svojega zastopnika, da poravnamo zadevo na mirnem način in razprava z g. Rozmanom Petrom dne 24. I. 1939 je imela prvotno samo ta namen. Ko pa je šel g. Rozman preko okvira te razprave in je predlagal ponovno zvišanje akordnih postavk, kljub dejstvu, da so bile dosedanje postavke izrecno odobrene od zastopnic mojih delavk in zastopnikov ZZZ na sestanku pri Sreskem načelstvu Murske Sobotice dne 17. XI. 1938 ter kljub dejstvu, da sem te postavke naknadno sredi januarja 1939 že sam zvišal — sem pristal tudi na to ponovno zvišanje. Posledica pa je bila, da je g. Rozman v imenu delavk akordno delo vseeno odklonil in da se tudi v pogledu sporne točke kolektivne pogodbe nismo sporazumeli.

V upanju, da boste brez nadaljnjega ugodili tej prošnji, beležim

z odličnim spoštovanjem

Kocmur Ciril,
advokat

Sopodpisani Šiftar Ludvik, tovarnar perila v Murski Soboti izjavljam, da se strinjam z gori navedeno vsebino tega dopisa in podpišem gori navedeni popravek v smislu čl. 28-1 zakona o tisku.

Ludvik Šiftar.

PO ZEMELJSKI OBLI

JUGOSLAVIJA

Naša vlada je sprejela sklep, da pravno priznava vlado generala Franca kot edino zakonito špansko vlado. Hkratu prenehajo vsi odnosi, ki jih je Jugoslavija imela z rdečo Španijo. Zunanji minister bo poskrbel, da bo naša država takoj začela redne diplomatske zveze z nacionalno Španijo.

KONKLAVE

V sredo je stopilo 62 kardinalov v konklave, da izvolijo novega papeža. Pred sestankom konklava so se kardinali zbrali v Paulinski kapeli, kjer so opravili molitev »Veni sancte Spiritus«. Msgr. Bacci je imel pridigo o volitvi papeža. Pozval je kardinale, naj hitro izvolijo novega papeža in naj oddajo svoj glas za onega kardinala, ki ga smatrajo za najprimernejšega bodočega vrhovnega poglavarja rimsko-katoliške Cerkve.

ANGLIJA

Angleška vlada je notificirala svoj sklep o formalnem priznanju vlade generala Franca po vojvodu Albi, nacionalističnem zastopniku v Londonu, in po Hodgsonu, angleškem diplomatskem agentu v Burgosu. Angleška vlada je že sporočila ime svojega veleposlanika.

FRANCIJA

Tudi na seji francoske vlade je bil sprejet sklep, da Francija »de jure« prizna vlado generala Franca. Vlada je izrekla posebno priznanje senatorju Berardu za njegovo delo v nacionalistični Španiji. Zunanjemu ministru je bilo naročeno, da naj imenuje francoskega veleposlanika v Burgosu.

MADŽARSKA

Vlada grofa Telekyja zelo odločno nadaljuje ukrepe proti članom razpuščene narodno-socialistične stranke »hungaristov« (madžarskih narodnih socialistov) in je bilo aretiranih več sto vidnejših članov tega gibanja. Vsi so bili odpeljani v koncentracijsko taborišče.

Vlada je dobila v roke mnogo obtežilnega gradiva, ki dokazuje, da je bilo delovanje »hungaristov« nevarno za obstoj države in da je imelo svoje korenine v inozemstvu, od koder so tekle tudi močne denarne podpore. »Hungaristi« niso nič drugega, kakor nadaljevanje »puščičastih križev«, ki jih je vodil major Szalasi in ki so bili že pred letom dni razpuščeni, Szalasi pa obsojen na ječo.

ŠPANIJA

Ostanek rdeče Španije je v popolnem razkroju. Predsednik Azana in drugi ministri so že zbežali v inozemstvo in odnesli s seboj velike zaklade. Tako so n. pr. te dni blizu Pariza na nekem kolodvoru odkrili pošiljko z 8400 tonami srebrnine in drugih dragocenosti, ki so prišle iz rdeče Španije. Ker zahtevajo francoske oblasti plačilo uvozne carine v znesku 4.000.000 frankov, noče sedaj nihče biti lastnik tega zaklada in zato ne vedo, kam z njim.

General Franco je poslal v Ženevo dva strokovnjaka, da nadzorujeta umetnine, ki so bile po republikanski vladi odpeljane iz Španije v Ženevo k Zvezi narodov.

POLJSKA

Italijanski zunanji minister se je te dni mudil na Poljskem. Obisku pripisujejo velik pomen in je izšlo tole uradno poročilo:

Med obiskom grofa Ciana na Poljskem in o priliki razgovorov med njim in poljskim zunanjim ministrom sta mogla oba ministra vnovič potrditi popolno pristranost razmerja med obema državama. Oba ministra sta podčrtala, da sta red in pravica glavna cilja poljske in italijanske politike. Oba ministra sta si popolnoma edina glede tega, da bosta obe državi nadaljevali prijateljsko sodelovanje, zgrajeno na enakosti političnih in gospodarskih interesov obeh držav.

SOVJETSKA RUSIJA

Boljševiška vlada v Moskvi je vedno bolj vznemirjena zaradi verske propagande, ki se baje z uspehom širi med ljudstvom. Zato je naročila znanemu Judu Brauderju, ki je vodja protiverskega odseka v GPU, da izdela nov načrt za protiverski boj. Brauder je sedaj pričel postopati na sledeč način: Kadar boljševiška policija zazna, da so se v eni ali drugi cerkvi skrivoma zbrali verniki za zaprtimi vrati, jo obkrožijo policijski agenti in z dinamitom poženejo v zrak. Na ta način so v Ičevsku in Saropolu v pokrajini Udmutskaja bile z dinamitom razstreljene nekatere votline, ki jih je ljudstvo imenovalo »tajniki«, to so skriti kraji, kjer so se verniki zbirali k verskim obredom. Pri eni sami razstrelitvi je bilo ubitih nad 120 oseb.

V gorovju Georgije je mnogo malih skritih samostanov, v katerih se skrivajo mladi menihi, imenovani služabniki sv. Ju-

Nova uredba o brezposelnih podporah ima poleg napake, da omejuje podporo sezoncev v zimski dobi, tudi to pogreško, da so ukinjene po novi uredbi družinske doklade za več kot enega otroka ter da je vzet prispevek za ženo brezposelnega.

Naš program temelji na krščanskih načelih, ki zahtevajo, da bodi delavec upoštevan kot človek in da mu je omogočeno preživljanje družine. In čisto umevno, tako preživljanje, da se bodo skromno, a človeka dostojno preživljali tudi v tisti delavski družini, kjer je zakon blagoslovljen z večjim številom otrok. Ker je slovenska delavska družina vzgojena še katoliško, je ni kljub težkim prilikam, pokvaril moralni nauk liberalizma kot tudi ne marksizma, je ta družina še vedno blagoslovljena z več otroci, katere preživlja zaslužek očetovih rok.

Ako se je delavski družini z več otroki silno težko preživljati s sedanji plačami očeta-delavca, postane položaj te družine naravnost obupen, ko izgubi oče zaslužek in postane brezposeln. Za družino z več otroki nastopi tedaj doba nepopisne bede in stradanja. Ker je brezposelnost posameznih delavcev v našem liberalnem kapitalističnem gospodarstvu naraven pojav, je nujna dolžnost države, da z zakonom zavaruje delavca in njegovo družino tudi v tem slučaju pred poginom.

Prejšnja uredba o brezposelnih podporah je bila v pogledu skrbi za družino brezposelnega zelo socialna. Upoštevala ni kot sedanja samo enega, temveč pet otrok in tudi ženo brezposelnega delavca. Prispevek za vsakega otroka kot za ženo, je znašal 3 din na dan. Pri družini s petimi otroki je bilo to 108 din na teden. Družinska doklada je bila zelo socialna poteza prejšnje uredbe. Z navedeno doklado je bila delavčeva družina v času prejemanja brezposelne podpore obvarovana vsaj golega stradanja. Nova uredba o brezposelnih podporah je to socialno gledanje na družino odpravila. Uredba sicer tudi ima družinsko doklado, toda zelo pomanjkljivo, ker se ista daje v skromni in enaki višini, ne oziraje se, ali je samo eden ali pa pet otrok. Žena brezposelnega delavca pa za družinsko doklado ne prihaja prav nič v poštev. Družinska doklada znaša v novi uredbi do 9. razreda bolniškega zavarovanja 10 din. Za 9., 10. in 11. razred 20 din in v 12. razredu 30 din.

Delavec, ki je zavarovan v 8. ali nižjem bolniškem razredu ter ima 5 otrok, prejme po sedanji uredbi 98 din tedensko manj brezposelne podpore kot jo je prej prejel. Ker je zvišano število otrok v novi uredbi, je nekoliko s tem to omiljeno, vendar je pa v tem primeru delavec še vedno pri osemmesečnem članstvu oškodovan za 224 din. Tudi v razredih 9., 10. in 11. prejme zgoraj navedena družina 64 din manj kot bi prejela prej.

Zastopniki slovenskega naroda, ki jih je tudi delavstvo poslalo pri zadnjih volitvah v Belgrad, so prevzeli tudi nalogo doseči, da se krivice, ki so bile v novi uredbi prizadete delavcem in njihovim družinam, popravijo. Tozadevno so že dvakrat intervenirali na merodajna mesta in dosegli obljubo, da se bo uredba popravila. Je pa zahteva po spremembi tako utemeljena, da se merodajni gospodje temu ne bodo mogli upirati. Pri še enkratnem zvišanju prispevkov za borzo, kot je to po novi uredbi, se nam zdi neverjetno, da bi bila uredba v nekaterih stvareh socialno tako poslabšana. Da so se zvišali dnevni prejemki brezposelnega v višjih razredih, je popolnoma prav. Isto je prav, da se je zvišalo število otrok. Ne bi se pa smelo in tudi ni bilo potrebno to narediti na račun družinskih doklad!

Namen socialne zakonodaje je, zaščititi delavca. Socialna zakonodaja daje zaščito mladoletnim otrokom in ženam. Gotovo pa ni večje zaščite nikdo bolj potreben kot lačen otrok brezposelnega delavca in mati teh otrok, ko vidi te otroke, pa jim nima kaj dati. Če je kapitalistični družabni red vzletel očetu delu, s katerim je preživljal otroke, mora država z zakoni omogočiti, da bodo žena in mladoletni otroci brezposelnega obvarovani vsaj najhujšega stradanja. To naj bi bila prva skrb za telesno vzgojo mladine. Zveza združenih delavcev bo zastavila vse sile, da bo v svoji socialni zakonodaji prvenstveno zaščiten delavčeva družina. Popoln uspeh tega boja pa zavisi od tega, če bo tudi delavstvo z organizacijo sodelovalo v tem, da se bo vsak delavec organiziral in tako tudi sam sodeloval v boju za svoje pravice.

rija. Tem načeljuje duhovnik Koskov. V zadnjem času je prišlo ponovno do bojev med temi menihi in policijskimi agenti, ki so hoteli razstreliti njihova zatočišča. V teh bojih je bilo pobitih nad 700 menihov. Nekaterim pa se je posrečilo uiti.

Sestanki in zborovanja

V NEDELJO DNE 5. MARCA 1939.

DOBRAVA: Ustanovni občni zbor ob 1/2 8. uri zjutraj v Društ. domu.

DOL PRI LJUBLJANI: Ustanovni občni zbor ob 1/2 11 uri dopoldne v Društvenem domu.

JARŠE: Občni zbor ob 1. uri popoldne v Društvenem domu v Grobljah.

GORJE: Občni zbor ob 3. uri popoldne v Gorjanskem domu.

SLADKI VRH: Občni zbor ob 3. uri popoldne v čakalnici tovarne.

NOVO MESTO: Sestanek ob 10. uri dopoldne v Rokodelskem domu.

PRESKA: sestanek po 2. sv. maši v Društvenem domu.

SLOV. BISTRICA: sestanek ob 9. uri dopoldne v novih prostorih.

GROBLJE: Seja odbora ob 7. zjutraj.

ŠVRK RUBRIKA

PREVEČ ČASTI ZA »DELAJSKO POLITIKO«

»Slovenec« je v zadnjih časih izpod peresa svojega glavnega urednika prinesel več lepih člankov, kjer dokazuje, kako je resnično demokracijo možno uveljaviti edino na organsko zgrajeni družbi svobodnih stanov. Če na te lepe članke beremo potem neresne polemične uvodnike »Delavske politike«, se nam zdi, da je res preveč časti za to marksistično glasilo, če »Slovenec« z njim polemizira. Zaradi dobre stvari same pa smo te članke pozdravili z velikim veseljem, saj jih berejo poleg redkih neresnih marksistov tudi tisoči pametnih ljudi.

NOVA PREROKBA

Vodja Jugorasa je postal predsednik vlade. Predsednik vlade, ki je ostal vodja Jugorasa, pa bo sedaj vodji Jugorasa razpustil njegovo delavsko organizacijo. Z njo bo šla seveda tudi kratkovidna ZZZ rakom živžgat. Sporazum ZZZ z Jugoraso jo bo pokopal. To so sedaj najbolj priljubljene, čeprav tudi najbolj neumne prerokbe naših socialistov vseh barv.

Naši nasprotniki in mi oboji smo veseli zadnjih notranjih političnih sprememb. Če bodo naši nasprotniki razumeli, jim za enkrat samo še to povemo, da ni bil nihče bolj vesel teh sprememb kakor ravno ZZZ. ZZZ je vedela ob sklepanju sporazuma z Jugoraso, kaj se pripravlja in morda vidi še malo v prihodnje. ZZZ veseli je utemeljeno, ono naših nasprotnikov pa ne.